

UITDAGEN

Verbondenheid
Gericht op de toekomst

PASSIE Vitaliteit
LEF

Het Jeugdstelsel ZHZ

Innoverend transformeren met positief effect op maatschappelijk resultaat

5 juli 2013

Pro – Actief
Klant-
Kansen
Energie
P
A
S
S
I
E
Medewerkersteve
redeneid
Ertoe Doen
EMPOWERING
LEIDERSCHAP
Charismatisch
Maatschappelijk belang
LEF
profession
aliteit
waarde
Strategie

Waarom?

2

Omdat...

... opvoeders zelf willen opvoeden en kinderen in een gezin willen opgroeien tot zelfredzame volwassenen.

... ouders en kinderen zelf willen aangeven wat ze willen bereiken en wat ze daarbij nodig hebben.

Wat moet anders?

3

Wet op de jeugdzorg in 2005 -> doelen niet behaald.

Financieringsstromen mogen juiste zorg niet meer in de weg staan.

Onderzoek in 2009 -> Ondanks het geluk van NL kinderen een explosie van verwijzingen naar de jeugdzorg, etikettering en medicalisering.

Kinderen zijn uniek, niet lastig! De impact van standaardiseren...

Schrijnende gevallen creëerden roep om krachtiger op te treden. Het gevolg was beheersen uit angst voor excessen. Excessen zijn niet te voorkomen; durf te leren ipv verstikken! Krachtige analyse bij niet-pluis-gevoel ipv overdadige verantwoording.

Joey

4

Alleenstaande moeder, Ellen, met twee kinderen van 0 en 4 jaar.

Joey (4 jr), is druk in zijn gedrag en moeder raakt hierdoor regelmatig gefrustreerd.

Moeder bespreekt dit op het CB en krijgt handreikingen.

Moeder neemt dit mee maar kan hier thuis nog onvoldoende mee uit de voeten en heeft pas over lange tijd weer een afspraak op het CB.

Moeder geeft het probleem aan op school, waarna de IB'er en het zorgteam dit intern bespreken en een handelingsplan opstellen omdat het probleem zich ook op school voordoet.

Bij de voetbalvereniging zijn er regelmatig conflicten waar Joey bij is betrokken. De trainer lijkt hier wel mee uit de voeten te kunnen, maar de moeders langs de zijlijn reageren zeer negatief op moeder van Joey.

Vriendin van moeder wijst haar op mogelijkheid van PGB na diagnose.

Joey

5

NU

- Ellen zoekt op meerdere plekken
- Ellen krijgt diverse adviezen vanuit de leefgebieden thuis, school en vrije tijd
- Diagnosestelling als toegang tot zorg
- Gebruik PGB als recht

STRAKS

- Ellen krijgt één aanspreekpunt vanuit jeugdteam, met één poort tot ondersteuning (geen diagnose nodig)
- Ellen wordt ondersteund bij het maken van een eigen plan voor haar gezin
- Het aanspreekpunt vanuit het jeugdteam heeft een brede blik en veel lokale contacten
- Voetbaltrainer kan ook een beroep doen op jeugdteam en het jeugdteam op de trainer wanneer hij/zij daartoe bereid is

Ambities voor de inrichting

6

De eigen kracht van het gezin en zijn netwerk staat altijd centraal. Professionals in de jeugdzorg werken transparant en zetten gespecialiseerde interventies tijdelijk in vanuit het principe zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.

Dit impliceert dat de inrichting niet primair ingericht moet zijn op de 5% van de kinderen in NL die te kampen heeft met serieuze en langdurige opgroei- en opvoedproblemen, maar op de 95% waarbij het ‘**versterken van de opvoeding**’ centraal staat. Dit biedt ruimte om de 5% met zware problemen passend te ondersteunen.

Er moet een handelingskader aan ten grondslag liggen dat gericht is op **vermindering van de groei van jeugdzorg** (ontzorgen) en toename van de inzet van de pedagogische civil society (normaliseren).

Handelingskader voor transformatie

7

Ouders en jongeren zijn primair verantwoordelijk en (gestimuleerd tot) opdrachtgever(schap)

Vermaatschappelijking van de opvoeding
Netwerk = mede-opvoeder/ondersteuner!

Uitvoering lokaal regisseren door jeugdteam

Lokaal regisseren

8

Gebiedsanalyse en beoogde maatschappelijke resultaten bepaalt welke competenties (generalistisch en specialistisch) nodig zijn in het jeugdteam

Gebiedsanalyse bepaalt de grootte van het jeugdteam

Samenstelling van het jeugdteam afhankelijk van beschikbare lokale voorzieningen (bijvoorbeeld, CJG-professionals, aanwezigheid voortgezet onderwijs in gemeente)

Te maken keuzes per gebied:

- Bestaande netwerken wel of niet handhaven / integreren
- Verbinding of samenvoegen met andere transitie (bv. sociale wijkteams)
- Verbinden of integreren met CJG-functies

Bestaande CJG-functies

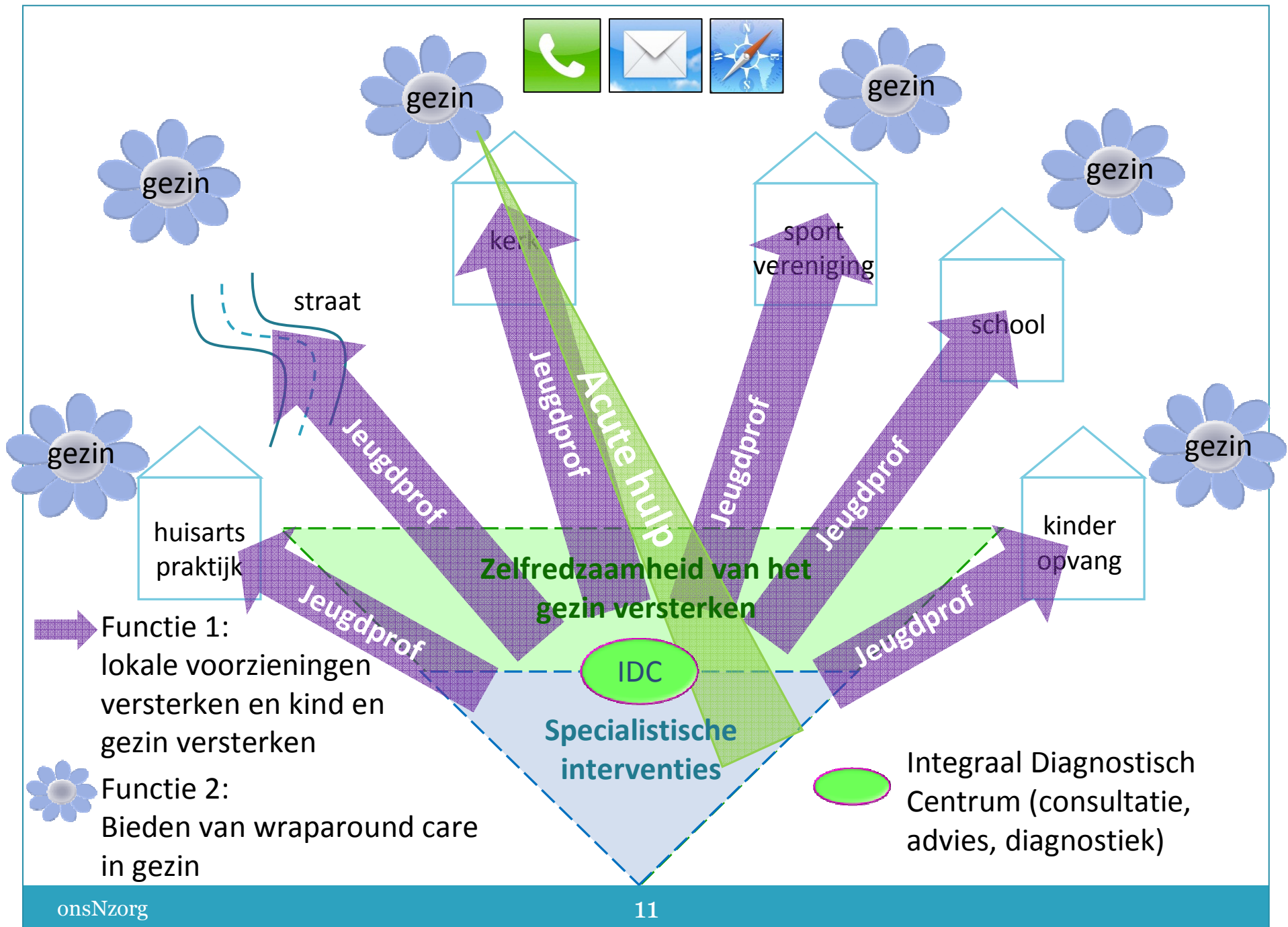
9

- de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus en schoolartsen)
- de 5 preventieve WMO-taken op het terrein van opvoed- en opgroeiondersteuning:
  - informatie en advies geven
  - (vroeg)signaleren van problemen
  - mensen verwijzen naar het lokale en regionale hulpaanbod
  - licht pedagogische hulp bieden
  - de zorg voor jongeren en gezinnen coördineren
- een schakel met Bureau Jeugdzorg
- een schakel met onderwijs, vaak via de zorg- en adviesteams

Jeugdteam

10

- Gecertificeerde samenwerkende jeugdprofs vanuit verschillende organisaties die op basis van hun individuele portfolio samen een teamprofiel vertegenwoordigen op basis van een gebiedsanalyse.
- Essentie van de rol van een 'jeugdprof' uit het jeugdteam is het faciliteren van een gezin om een plan te maken voor de toekomst.
- Generalisten zijn geen 'alleskunnners', maar een generalistisch team.
- Geen casuïstiekoverleg, maar elkaar ontmoeten op visie en thema's.
- Mogelijkheid om het mandaat van het casemanagement onder supervisie te verleggen naar iemand buiten het jeugdteam.
- Budgetverantwoordelijk (op deelgebieden), waarbij gestreefd wordt naar afbouw specialistische zorg, vanuit de insteek sneller signaleren, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Haalbaarheidsanalyse vooraf is een randvoorwaarde.

Werkwijze

12

Stap 1: Netwerkanalyse

Stap 2: Netwerkberaad

Stap 3: Plan voor de toekomst

Stap 4: Actieteam

Enkelvoudige en eenvoudige
vraagstukken enkelvoudig/
eenvoudig oplossen, vanuit
hetzelfde handelingskader/visie

Zelfredzaamheid van het gezin versterken

13

Functioneert als aanvulling op het sociale netwerk van het gezin

- Informele zorg (o.a. vrijwilligersorganisaties en ervaringsdeskundigen)
- Specialisten
  - op basis van consultatie
  - korte interventie (jeugdteam blijft casemanagement behouden)
  - integrale diagnostiek subregionaal (pilot sneldiagnostiek)
  - Huisarts of praktijkondersteuner

Wanneer?

- Bij vraagstukken die meer eisen dan dat het jeugdteam 'hands-on' biedt
- Specifieke zorg met beperkt beschikbaar volume
- Wanneer veiligheid in gevaar dreigt te komen (drang)
- Wanneer specifieke kortdurende expertise/behandeltrajecten nodig is/zijn

Specialistische interventies

14

Specialistische interventies moeten geboden kunnen worden wanneer consultatie niet voldoende is

Transformatie-kans: specialistische interventies integreren voor cliënten met meervoudige vragen

Langdurige en/of zeer gespecialiseerde interventies (ambulant of residentieel)

Jeugdbescherming

Gesloten jeugdzorg

Jeugdreclassering

Door de werkwijze van het jeugdteam blijft deze zorg beschikbaar voor de kinderen die dit nodig hebben!

Steffany

15

- Ouders, Kelly en Bryan, met lichte verstandelijke beperking
- Dochter, Steffany van 8 jaar, met zeer opstandig gedrag en moeite met sociale contacten
- Na vastlopen op school zijn ouders met de schoolmaatschappelijk werker toegeleid naar het aanvragen van zorg
- Pedagogische ondersteuning vanuit een zorgaanbieder ingezet en komt 1x per week 1,5 uur thuis
- Ouders blijken onvoldoende leerbaar voor deze zorg, dus zorg stopt

Steffany

16

NU

- Start van zorg na indicatiestelling CIZ (6 weken)
- Geen indicatie jeugdzorg, want probleem ligt bij ouders en dochter geen diagnose
- Ouders minimaal recht op zorg vanwege lichte vorm beperking
- Gezinsondersteuning op vaste tijden
- Kortdurend

STRAKS

- Ouders krijgen snel 'hands-on' ondersteuning vanuit het jeugdteam
- Ouders hoeven geen moeilijke formulieren in te vullen om zorg te krijgen
- Buurvrouw kan vanuit ervaring moeder kan ondersteunen
- Ondersteuning wanneer nodig en duurzaam van aard
- Geen schotten tussen instellingen met verschillende financieringsstromen

Vragen tot nu toe?

17

Sturen op maatschappelijke effecten

18

- Beoogde effecten worden gedefinieerd op basis van de gebiedsanalyse, bijvoorbeeld:
  - afname beroep op zorg
  - tevredenheid cliënten
  - doelrealisatie gezinsplannen
  - korte doorlooptijd
  - ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen nemen af
- Er wordt binnen het budget gewerkt
- Realisatie transformatiedoelstellingen (samenspel cliënt/sociaal netwerk/jeugdteam/specialistische zorg)
  - Retrospectief terugkijken – lerend innoveren

Professionalisering

19

Wat vraagt dit van professionals?

- Loslaten oude werkwijze en structuren
- Werken vanuit de eigen kracht van gezin en het netwerk
- Opvoeden versterken ipv overnemen
- Gericht op kansen en niet op problemen
- Werken vanuit de vraag en niet vanuit aanbod
- Werken vanuit verschillende samenstellingen
- Kennis delen
- Niet alleen werken met individuen en gezinnen, maar ook met netwerken en buurten
- Lef om keuzes te maken irt budgetverantwoordelijkheid (welke vragen laat je door het gezin zelf oplossen, zonder professionele bemoeienis, zodat je een ander gezin dat het nodig heeft, kunt bedienen)

Hoe wordt tegenkracht geboden?

20

- Positie aan ouders & jongeren: dmv jeugdcloud (rating, kennisdeling)
- Wederkerigheid in consultatieteam
- Budgetinzicht op wijkniveau (monitoren)
- Interventies gericht op maatschappelijk resultaat die tussentijds zichtbaar gemaakt worden
- Cyclisch proces van afstemming van deskundigheid op het gebied

Casus 3

21

Klaas, 48 jaar
vrachtwagenchauffeur

Moeder Anneke, 38 jaar
PDD NOS en Bipolaire
stoornis, Wajong uitkering
Re-integreert momenteel

Bram, 10 jaar
Nog geen
zorgen

Jamie, 13 jaar
onderwijs via reboundvoorziening
Zorgt voor overlast op straat
Via CJG naar bureau Jeugdzorg voor
indicatie ambulante
gezinshulpverlening

Priscilla, 15 jaar
Tic-stoornis
Psychiatrische
behandeling

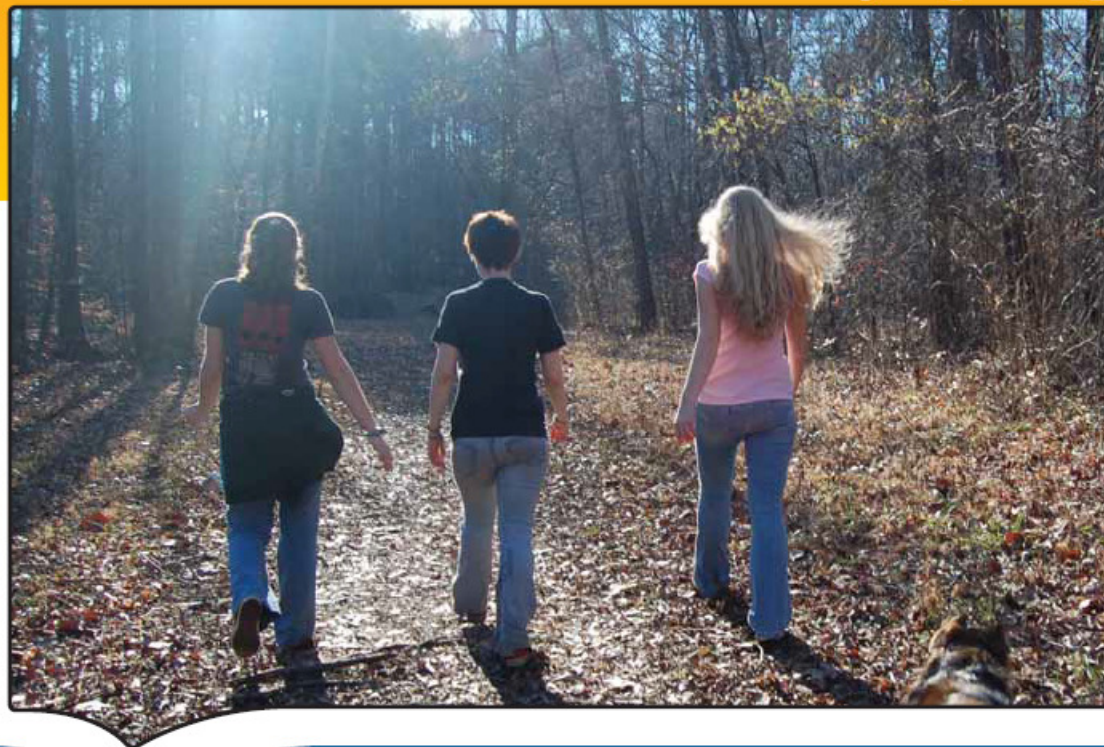
Sandy, 18 jaar
Verstandelijk
beperkt
Wajong, 4 dagdelen
AWBZ begeleiding
mbt sociale
vaardigheden

Vragen tot nu toe?

22

De 10 wensen van cliënten over de transitie van de jeugdzorg

landelijk
cliëntenforum
jeugdzorg

Aandachtspunten bij uitwerking

24

- Verbinding tussen vaste personen jeugdteam en consultatie netwerk; ze moeten elkaar kennen!
- Mogelijkheden uitwerken om wederzijdse afhankelijkheid te creëren.
- Lokaal keuzes maken over verbinding jeugdteam met bestaande lokale infrastructuur, zoals schoolmaatschappelijk werk en netwerken (niet 'oud' naast 'nieuw' laten bestaan, maar transformeren)
- Overeenstemming in ideologie, waarna het ook bereikt kan worden door middel van een groeimodel
- Samenwerkingsafspraken met huisartsen, zodat zij niet los van het jeugdteam handelen (jeugdwet is hierin als kader nog ontoereikend)
- Managementinformatie voor teams beschikbaar maken
- Bestaande gaat niet goed!
  - Levert bestaande problemen op
  - Sowieso in de toekomst 20% minder van dat goede
- Woonplaatsbeginsel uitwerken (wordt mede landelijk gedaan)

Verandering begint vandaag!

25

FOKKE & SUKKE
MAKEN ALTID EEN
STRAKKE PROJECTPLANNING

Jeugddomein ZHZ

26

preventie, dichtbij, integraal

De gemeenten zijn aan zet!

Jeugddomein in het sociaal domein

27

- Jeugdteams zijn opdrachtnemers en uitvalsbasis voor jeugdzorg op lokaal niveau binnen beleidskaders van het breder sociaal domein
- Jeugdprofs voorzien o.b.v. één gezin/één plan/één regie in preventie opvoedingsondersteuning, netwerkversterking, interventies, behandeling
- Jeugdprofs komen uit eigen praktijk of zorgorganisatie, zijn gecertificeerd en verbinden zich aan regionaal beleidskader voor de jeugd
- (Sub)Regionaal (DS, HW, AV) en lokaal: afstemming tussen CJG's, gemeenten, cliënten, jeugdprofs, 0e/1e/2e/3e lijn organisaties, RvkB
- Aanbieders: lid van de Jeugdcoöperatie ZHZ en delen expertise en risico's

Transitie jeugdhulp

28

- decentralisatie in één keer per 1 jan 2015;
- alle productieafspraken vervallen dan;
- onderhanden werk meteen voor rekening gemeenten

Rijk schrijft zorgvuldige overgang voor:

1. 2015 als overgangsjaar voor jeugdigen en ouders met ZVW-verwijzing of AWBZ-indicatie
2. duidelijkheid voor jeugdaanbieders: in regionale transitie-arrangementen geven gemeenten aan hoe continuïteit van zorg, infrastructuur en beperking van frictiekosten worden gerealiseerd
3. bestaande inkoopkennis (zorgkantoren) wordt overdragen aan gemeenten

Input gemeenten na visiedebat

29

1. Preventie en innovatie verdienen veel aandacht
2. Zelf kaders stellen en regierol, ook over het groeimodel
3. Snel in kunnen grijpen op lokaal en subregionaal niveau
4. Jeugdzorg onderdeel van wijkteams in sociaal domein
5. Vindplaatsgericht werken naast gebiedsgericht: HA en Onderwijs
6. Eigen kracht en versterken netwerk van informele hulp en zorg
7. Sturing op beschikbaar budget, flexibiliteit, buffers, frictie, overhead
8. Tegenkracht organiseren tegen leveranciers en instituties
9. Bestaande netwerken, zoals CJG, integreren in nieuwe stelsel
10. Plaats voor nieuwe aanbieders, oude organisaties ontmantelen, geen nieuwe instituties

Input jeugdprofessionals

30

1. Ouders/opvoeders en kind staan centraal en zijn leidend
2. Opvoedingsondersteuning = versterken eigen kracht & sociaal netwerk
3. Uithuisplaatsing voorkomen en terugplaatsing bevorderen
4. Vroegsignalering en preventie samen met HA, CJG, School, Sport
5. Snelle schakeling tussen gezin en gespecialiseerde inzet
6. Horizontale samenwerking in de uitvoering op wijkniveau
7. Professionele verantwoordelijkheid nemen als het moet
8. Innovatie portfolio en borging van de professionele vakkundigheid
9. Handige apps voor zelfhulp, e-care en eigen dossierbeheer
10. Eenvoudige registratie, weg met oude instituties, veel zelfsturing

De nieuwe jeugdpraktijk ZHZ

31

1. Zelfsturende netwerken van samenwerkende jeugdprofs op wijk-/lokaal/(sub)regionaal niveau; instellingen faciliteren maximaal
2. Functies maken plaats voor praktijkgerichte professionele portfolio's
3. Opdrachtverlening kantelt van inzet naar maatschappelijk resultaat
4. Toegang ontdoen van bureaucratie en in handen van professionals
5. Dwang niet pas 'tenslotte' maar vroegtijdig als het nodig is
6. Bekostiging verschuift van organisaties naar flexibele uitvoeringspraktijk
7. Budget inzetten op combinatie gebieds- & vindplaatsgerichte zorg en hulp
8. Ondersteuning van informele zorg- en hulp dient versterking eigen regie
9. Inspraak van belangenbehartigers wordt georganiseerde tegenspraak
10. Samenwerkende leveranciers voorzien in coördinatie op netwerkniveau

Kenmerken besturing

32

1. De Jeugdcoöperatie voorziet in uitvoeringscoördinatie en eenduidig lokaal opdrachtnemerschap binnen het sociaal domein (afgestemd op de andere transities) en ziet toe op de professionele kwaliteit
2. Gemeenten en Jeugdcoöperatie sluiten een meerjarige leverings-overeenkomst o.g.v. een resultaatgestuurde opdrachtverlening en -verantwoording t.b.v. lokaal maatwerk , inzet van specialistische zorg- en hulpverlening en bovenregionale behandeling en bescherming
3. De programmatische aanbesteding ziet toe op continue monitoring, tussentijdse herprioritering, bijstellen resultaatafspraken, kwaliteitszorg en risicomanagement op specifieke groepen jeugdigen en gezinnen
4. Gemeenten en Jeugdcoöperatie sluiten een transitiearrangement over hoe continuïteit van zorg, infrastructuur en beperking van frictiekosten worden gerealiseerd
5. Leden van de Jeugdcoöperatie zijn solidair met elkaar in het terugdringen van frictiekosten t.b.v. de blijvende beschikbaarheid van jeugdhulp

Kenmerken uitvoering (1)

33

1. Op buurt/wijk en lokaal niveau zetten gecertificeerde, samenwerkende jeugdprofs zich vanuit het Jeudteam resultaatgebonden in voor eigen regie, netwerkversterking, laagdrempelige en snelle toegang tot specialistische zorg en beschermende interventies
2. De preventie en vroegsignalering krijgt een structurele invulling door CJG's, huisartsenpraktijken, onderwijs, verenigingen en kerken te betrekken in casuïstiek en het uitvoeringsbeleid van het Jeugdteam
3. De jeugdprofs beschikken over een outreachende werkstijl en nemen binnen hun professionele opdracht zelfstandig de verantwoordelijkheid om interventies te plegen die een kind beschermen tegen geweld, misbruik, of een structureel opvoedingtekort

Kenmerken uitvoering (2)

34

4. De jeugdprofs versterken de effectiviteit van hun inzet en interventies door met wijkteam-collega's resultaatgestuurd samen te werken op het vlak van welzijn, gezondheid, participatie, onderwijs, veiligheid, inclusie en arbeid
5. Elk Jeugdteam functioneert binnen zijn werkgebied als het overlegplatform van jeugdprofs , informele zorg- en dienstverleners en lokale beleidsmakers voor jeugdzorg en organiseert periodiek bijeenkomsten om de zorg en de werkwijzen in overeenstemming te houden met de lokale doelstellingen